

HENRI NOUWEN

Jezus

INHOUD

Inleiding	7
GOD KOMT NAAR ONS	
Spiritueel leven	15
Gods verborgenheid	17
Afdalen met Jezus	19
God en de wereld	22
BEGIN VAN HET EVANGELIE	
Annunciatie	27
Visitatie	30
Kindertijd	33
Doopsel en bekoring	35
EROPUIT	
Jezus' prediking in Nazaret	39
De familie van Jezus	42
Gesprek met Nikodemus	45
Geroepen als vrienden	47
Jezus' dienstbaarheid en de onze	50
Een toespraak op een berg	53
Wie is schuldig?	58
Het Koninkrijk zoeken	61
Het gebed van de Farizeeër	66
De rijke jongeman	68
De broden en de vissen	70
De zending van de leerlingen	72
Jezus loopt over het water	74
Zinvol voor ons leven en onze tijd	76
De vrouw bij de bron	79
Het kind opnemen	83
IN HET HART VAN HET EVANGELIE	
Petrus beseft wie Jezus is	89

Lijdensvoorspellingen	91
Onderricht in parabels	94
De beker drinken	96
De opwekking van Lazarus	98
De intocht in Jeruzalem	101
De voetwassing van de leerlingen	103
Het Laatste Avondmaal	106
Verraden door een van de twaalf	109
De afscheidsrede	111
HIERVOOR BEN IK GEKOMEN	
Gebed in de Hof van Olijven	117
De arrestatie van Jezus	119
Het verhoor	122
Jezus wordt gezeseld	124
De weg naar Golgota	127
Het kruis van Jezus	129
Dood en duisternis	132
Begrafenis	134
DOOD EN DUISTERNIS WORDEN OVERWONNEN	
Maria van Magdala	139
De verschijning aan het meer	141
De ontmoeting in Emmaüs	143
Jezus ondervraagt Petrus	147
Anderen zullen je brengen	149
Voor heel de mensheid	151
Geestelijk vuur	153
'Hij zal wederkomen'	155
JEZUS, EEN GOEDE BOODSCHAPPER	
Besluit	159
Noten	166
Bronnen	168
Bronverwijzing	169
Lijst van bijbelpassages	170
Overzicht boeken Henri Nouwen	173
Henri Nouwen Manuscriptprijs	175

INLEIDING

Dit boek kan je de weg wijzen op je ontdekkingstocht door het evangelie. Die tocht hoef je niet in je eentje te maken: de beste christelijke ervaringen zijn zelden die van een eenling! Je gids zal Henri Nouwen zijn, een van de invloedrijkste en geliefdste moderne christelijke auteurs over spiritualiteit. Op je reis door dit vertrouwde maar steeds weer verrassende landschap, zal de boodschap van Jezus als nieuw voor je oplichten. Als geen ander was Henri Nouwen in staat om een nieuwe en diepere betekenis in het evangelie te ontdekken en zijn lezers warm te maken voor de Blijde Boodschap.

Dat weet ik, omdat ik het vaak heb zien gebeuren. Ik leerde Henri kennen aan de universiteit van Harvard. Hij doceerde er spiritualiteit, ik was zijn assistent. De collegezaal liep altijd overvol als Henri les gaf. Ik herinner me hoe sommige studenten tranen in de ogen kregen – wat zelden gebeurt op Harvard – en hoeveel invloed zijn lessen hadden. Henri kon het evangelie tot leven brengen. Hij deed ons beseffen wie wij waren, waar we ons in de wereld op dat moment bevonden, en wat het evangelie daarover te zeggen had.

Henri gaf ons het gevoel een spirituele gemeenschap te zijn. Hij gaf niet alleen les met woorden, maar moedigde ons ook aan om dingen te doen. In een van zijn onbesuisde ogenblikken zorgde hij er zelfs voor dat een 'delegatie' van onze collegegroep haar voorjaarsvakantie in Haïti doorbracht. We voerden actie en brachten een enorm geldbedrag bijeen. Daar werden hulpmiddelen mee gekocht die verspreid werden via de missieposten in Haïti. We schreven ook geestelijke dagboeken, en gaven en ontvingen geestelijke begeleiding. De colleges van Henri Nouwen voelden niet aan als lessen, maar als een uitnodiging om het christendom werkelijk te beleven.

Toen Henri op Harvard aankwam, had hij tien jaar docentschap aan de universiteit van Yale achter de rug. Dat waren de tumultueuze jaren van de Beweging voor Burgerrechten en de Vietnamoorlog. Toen ik hem leerde kennen, stond hij in christelijke kringen al bekend als een spiritueel pionier. Hij had marsen gelopen met

Martin Luther King, vele maanden doorgebracht in de afzondering van een cisterciënzerklooster, en missiewerk verricht in Zuid-Amerika. Hij werd ook steeds populairder als schrijver. Aanvankelijk hadden zijn boeken een meer psychologische inslag, maar gaandeweg gingen ze meer Henri's eigen kijk bevatten op de bijbel, de sacramenten en het hart van het christelijk leven.

Henri kon zeldzaam eenvoudig spreken. Hij kwam naar Harvard in de geest van de apostel Paulus, die zijn boodschap niet wilde verpakken in vertoon van geleerdheid. Paulus zei dat hij in alle eenvoud over Jezus wilde spreken, en ik denk dat Henri hetzelfde probeerde te doen. Hij gebruikte niet de terminologie van de Harvard-intellectuelen; hij sprak op het niveau van het hart, en hij concentreerde zich op wat hij over Jezus wilde zeggen.

Jezus is de meest vereerde figuur in de westerse wereld. Zijn leven en zijn boodschap hebben een sterke stempel gedrukt op onze psychologie en onze geschiedenis. Desondanks blijft Jezus een mysterie. Binnen in ons, waar we geacht worden de Heer van alle leven te ontmoeten, is het vaak leeg en stil. Velen voelen iets van teleurstelling als het over Jezus gaat; misschien willen ze wel iets meer ervaren van de invloedrijke aanwezigheid van de man die door de dood niet kon worden vastgehouden.

Dat is een wijd verbreid gevoel. Wellicht kan iedereen zichzelf herkennen in de man in het evangelie, die door Jezus ondervraagd werd over zijn geloof. Hij antwoordde: 'Heer, ik heb geloof. Kom mijn gebrekkig geloof te hulp!' (Mc 9,24). Wij hebben allemaal wel iets van die man. We hebben geloof, maar niet genoeg. Misschien kennen we Jezus wel, maar we verlangen ernaar Hem beter te kennen.

In elk geval gaan we door met onze zoektocht. Af en toe horen we over een plaats of een situatie waar God plotseling voelbaar is geworden. Zulke berichten doen ons goed. De Geest van Jezus, die heilige, vurige wind, waait plots op een plek waar we Hem allerminst verwachtten! Maar er leeft ook een vraag in ons hart, die we meestal niet onder woorden willen brengen: kan die wind ook in onze richting waaien en ons aanraken? Het antwoord is: 'Ja!'

En misschien is de manier waarop de Geest ons aanraakt ook minder mysterieus dan we denken. Wat de jonge kerk 'het goede nieuws' noemde, werd door de ene mens aangereikt en doorgegeven aan de andere. In het christendom is er altijd plaats geweest voor een leraar. Wij hebben leraren nodig die ons dichter bij God brengen; soms

bereikt en raakt de Geest ons via hen. Wij hebben leraren nodig, niet alleen om ons te zeggen hoe we moeten leven, maar ook om ons uit te leggen op welke speciale manier God aan het werk is, om ons te wijzen op die vage en niet zo evidente tekenen dat God om ons en onze wereld geeft. En dat is ook wat Henri Nouwen deed. Hij was een leraar, een man met een goddelijke zending, met een opdracht om aan mensen te laten zien hoe God in de wereld aan het werk is, en hoe wij daarop kunnen reageren.

Ik denk dat dit boek je verder kan helpen dan menig ander. Ik heb veel bijbelkenners gelezen, beluisterd en zelfs persoonlijk gekend. Maar ik moet toegeven dat mijn contact met de meeste van die beroemde leraren een beetje teleurstellend was. Er waren er maar weinig die ik kon vertrouwen en zonder voorbehoud bewonderen. Meestal werd hun leven niet zo erg beïnvloed door hun christelijk geloof. Ik bewonderde hun enorme kennis, maar het was alsof ze niet echt geloofden of aanvaardden wat de boodschap van het evangelie inhield. Slechts een van hen wilde Jezus volgen, waar Hij hem ook heenbracht; slechts één wijdde zich aan de verspreiding van het goede nieuws en aan het leven in de Geest, in plaats van een wetenschappelijk bestaan te leiden in een of andere universiteitsbibliotheek. Die ene, bijzondere leraar was Henri Nouwen.

Henri is maar twee jaar op Harvard gebleven. Hij voelde zich er niet thuis, en werd er depressief, tot aan een crisis toe. Henri zag uit naar God, die hem zou zeggen waar hij moest zijn en wat hij moest doen. Henri wachtte op een 'roeping'. Dat is altijd een intens en wat beangstigend avontuur. En toen werd Henri geroepen tot iets wat hij voor zichzelf nooit zou hebben bedacht: hij werd gevraagd om pastor te worden op Daybreak, de Arkgemeenschap in het Canadese Toronto. De Ark is een oecumenische geloofsgemeenschap die jonge mensen de gelegenheid biedt om met gehandicapten samen te leven. Er zijn Arkhuizen in de hele wereld. Maar hoe internationaal de Ark ook is, elke gemeenschap vormt een kleine, plaatselijke groep – een onologisch kleine uiting van Gods werking in de wereld.

Het leven in de Ark veranderde Henri geheel en al. In Daybreak ervoer hij iets van de liefde die hij zo nodig had. Maar hoewel de Ark een gemeenschap vol liefde was, vond Henri er ook iets wat hem van zijn stuk bracht. Zijn levensstijl en zijn vooronderstellingen werden danig op de proef gesteld. Altijd had hij geleefd van en met woorden, en plotseling leefde hij te midden van mensen die woorden niet konden

begrijpen. Hij was een man van actie, en plotseling was hij omringd door mensen die hun lichaam niet vrij konden bewegen. Hij werd diep geraakt door de kwetsbaarheid van de mensen rondom hem.

Toen gebeurde er iets als een wonder. De grote leraar begreep dat die gewonde en gehandicapte mensen zijn leermeesters geworden waren. Zelfs Adam, die niet meer in staat was zichzelf te bewegen, te praten of oogcontact te maken, bracht iets over op Henri, en dat deed ook de heilige Geest. De behoefte en kwetsbaarheid van de gehandicapten zorgde voor veel lichamelijke intimiteit en affectie. Henri luisterde en leerde. Het Nieuwe Testament kreeg een nieuwe betekenis voor hem. Tijdens zijn verblijf in de Ark werden Henri's belangrijkste inzichten in het evangelie geboren. Hij schreef er zijn mooiste boeken. En zijn boodschap werd steeds eenvoudiger, en meer gericht op Jezus.

Henri woonde tien jaar op Daybreak. Hij stierf in 1996 op een manier die, hoe triest ook, bij hem leek te passen. Hij had een van zijn beste boeken geschreven over het schilderij *De verlorene zoon* van Rembrandt. Het boek was zo ontroerend dat Hillary Clinton het een aanrader noemde voor mensen 'die harde tijden doormaakten in hun leven'. Zelf had ze het gelezen tijdens haar moeilijkste momenten in het Witte Huis.

Henri werd verwacht in het Russische Sint-Petersburg, waar het schilderij van Rembrandt zich bevindt, om er mee te werken aan een televisieprogramma over zijn boek. Hij maakte een tussenlanding in Nederland, zijn geboorteland, waar hij zou kennismaken met de filmploeg. Hij voelde zich niet goed, ging wat rusten op zijn hotelkamer en werd er getroffen door een hartaanval. De familieleden van de ernstig zieke Henri haastten zich naar hem toe in het ziekenhuis, en zijn naaste vrienden uit Canada namen het eerste vliegtuig naar Nederland. Henri had aanvankelijk veel pijn en bereidde zich voor op zijn sterven. Toen leek het beter met hem te gaan. Na een paar dagen wandelde hij alweer wat rond. Maar hij kreeg een tweede hartaanval en overleed.

Ik vind troost in het feit dat Henri naar Nederland en naar zijn familie terugkeerde, en naar Rembrandts schilderij, dat zijn terugkeer naar God symboliseert. Hij werd begraven bij zijn terugkeer in Daybreak. Bij zijn dood en zijn begrafenis was hij omringd door mensen die zielsveel van hem hielden.

In de vijf jaar na Henri's dood zijn een aantal boeken, artikelen, bloemlezingen en televisiedocumentaires verschenen, die zijn unieke christelijke boodschap in het licht stellen. Er is ook een Henri Nouwen Stichting opgericht. De geest van Henri lijkt steeds meer mensen te inspireren en te beïnvloeden.

Dit boek wil voorzien in een leemte in Henri's vele publicaties. Hoewel Jezus de verborgen kern vormde van bijna alles wat hij schreef, publiceerde hij nooit een boek over het leven van Jezus. Robert Ellsberg van Orbis Books kwam op het idee om een Jezusboek te maken met alles wat Henri in zijn geschriften over Jezus heeft gezegd. Ik had het geluk om dit idee te mogen realiseren.

Elk hoofdstuk in dit boek gaat over een passage uit de evangeliën. De hoofdstukken staan in de volgorde van Jezus' leven, te beginnen met de Annunciatie en de Visitatie. In het begin van het boek heb ik echter een paar paragrafen ingevoegd die een aantal belangrijke algemene denkbeelden van Henri Nouwen over God en Jezus weer geven. Die paragrafen heten Spiritueel leven, Gods verborgenheid, Afdalen met Jezus, en God en de wereld. Daarna begint het eigenlijke evangeliëverhaal.

Alle hoofdstukken volgen een bepaald patroon: ze beginnen met een bijbelcitaat en worden gevolgd door overwegingen van Henri Nouwen. In de kantlijn bevindt zich telkens een algemenere gedachte van Henri, een soort commentaar. Deze drie elementen – de bijbeltekst, de overwegingen en het commentaar – zijn gegroepeerd rond een thema dat volledig op zichzelf staat, zodat je ieder hoofdstuk apart kunt lezen en erover mediteren.

In dit boek keren we terug naar evangeliëpassages die we allemaal al kennen, maar we zullen er met nieuwe ogen naar kijken. Henri zal ons op die tocht vergezellen, hij deelt met ons zijn inzichten en vertelt wat de verhalen voor hemzelf betekend hebben. Moge op die weg ook de Geest van Jezus bij ons zijn.

*God komt
naar ons*

SPIRITUEEL LEVEN

Wat mijzelf betreft, broeders en zusters, toen ik u het geheim van God kwam verkondigen, deed ik dat niet met vertoon van welsprekendheid of geleerdheid. Ik had mij voorgenomen u niets anders bij te brengen dan Jezus Christus, die gekruisigde. Bovendien voelde ik mij toen zwak, onzeker en angstig.

1 Kor 2,1-3

MIJN LEVEN OPENLEGGEN

Hoewel de navolging van Jezus voor mij misschien meer en meer een verborgen reis zal worden, toch mag het niet om mijn individuele levensgang gaan. 'Je leven geven voor je vrienden' is wat Jezus van mij vraagt. Voor mij houdt dat in dat ik zo open mogelijk moet communiceren over het verdriet en de vreugde, de duisternis en het licht, de vermoeidheid en de vitaliteit, de wanhoop en de hoop die vastzitten aan de weg die ik met Jezus ga, naar plaatsen waar ik liever niet heen wil. Door woorden te geven aan die innerlijke ervaringen kan ik mijn leven in dienst stellen van anderen en getuigen van het levende woord dat 'ik met mijn ogen heb gezien, heb aanschouwd en met mijn handen heb aangeraakt' (1 Joh 1,1).¹

Dit boek steunt op de overtuiging dat liefde sterker is dan angst, hoewel het tegendeel waar lijkt te zijn. 'Volmaakte liefde drijft alle angst naar buiten,' schrijft Johannes in zijn eerste brief. In dit boek wil ik intensief op zoek gaan naar tekens van die volmaakte liefde en uitkijken naar wegen om aan die tekens gehoor te geven. Verder hoop ik de mogelijkheid te laten zien van een geestelijke verhuizing, namelijk die uit het

Als je me op de man af zou vragen: 'Wat betekent het voor jou geestelijk te leven?', dan zou ik antwoorden: 'Leven met Jezus in het centrum.'

Er zijn talloze vragen, problemen, discussies en moeilijkheden die de aandacht vragen, maar als ik de laatste dertig jaar van mijn leven overzie, kan ik toch zeggen dat de persoon van Jezus voor mij steeds belangrijker is geworden. Dat betekent concreet dat het er steeds meer om gaat Jezus te leren kennen en met Hem verbonden te leven. Er is een tijd geweest dat ik zo verstrikt was geraakt in de problemen van Kerk en maatschappij, dat mijn hele leven een soort lange, vermoeiende discussie was geworden. Jezus was op de achtergrond geraakt of eventeens een probleem geworden. Maar dat is gelukkig niet zo gebleven. Jezus is als het ware opnieuw naar voren getreden en heeft me gevraagd: 'En jij, wie zeg jij dat ik ben?' Meer dan vroeger is het me duidelijk geworden dat mijn persoonlijke relatie met Jezus

het hart van mijn bestaan is.

Daarom wil ik je in deze brieven vooral over Jezus schrijven. En ik wil dat doen op een persoonlijke manier.³

huis van angst naar het huis van liefde.

Maar is het mogelijk om midden in deze angstaanjagende wereld te wonen in het huis van liefde en er te luisteren naar de vragen die de Heer van de liefde oproept? Of zijn wij er zo aan gewend geraakt in angst te leven dat wij onze oren sluiten voor de stem die zegt: 'Wees niet bang.' Die geruststellende stem laat zich steeds opnieuw horen: 'Vrees niet, wees niet bang' is de stem waaraan wij het meest behoefte hebben.²

GODS VERBORGENHEID

Jezus zei tegen hen: 'Hebt u nooit in de Schriften gelezen: De steen die de bouwlieden afgekeurd hadden, die is de hoeksteen geworden. De Heer heeft dit gedaan; het is een wonder in onze ogen'.

Mt 21,42

LEREN ZIEN

De weg van God is een weg van zwakheid. Het grote nieuws van het evangelie is nu juist dat God klein en kwetsbaar werd en daarom onder ons vrucht droeg. Het vruchtbaarste leven, ooit geleefd, is het leven van Jezus, die zich niet heeft willen vastklampen aan zijn goddelijke macht, maar die werd zoals wij (zie Fil 2,6-7). Jezus bracht ons in uiterste kwetsbaarheid nieuw leven. Hij kwam naar ons toe als een klein kind, afhankelijk van de zorg en bescherming van anderen. Voor ons leefde Hij als een arme prediker, zonder enige politieke, economische of militaire macht. Voor ons ook stierf Hij, aan het kruis gespijkerd als een nutteloze misdadiger. In die kwetsbaarheid tot het einde toe verkreeg Hij onze verlossing. De vrucht van zijn arm en mislukt bestaan is eeuwig leven voor allen die in Hem geloven.

Het is voor ons verschrikkelijk moeilijk iets van het mysterie van Gods kwetsbaarheid te vatten. Alleen wanneer wij ogen hebben om te zien en oren om te horen, kunnen we het op veel manieren en overal waarnemen. We kunnen het zien wanneer er een kind wordt geboren, de vrucht van liefde tussen twee mensen die weerloos tot elkaar kwamen en elkaar in zwakheid omhelsden. We kunnen het zien in de dankbare glimlach van arme mensen en in de warme genegenheid van gehandicapten. We kunnen het zien iedere keer als mensen om vergeving vragen en tot verzoening komen.⁴

Nu het christendom een van de grote wereldgodsdiensten is geworden en miljoenen mensen de naam van Jezus dagelijks uitspreken, kun je je moeilijk voorstellen dat Jezus God in verborgenheid heeft geopenbaard. Noch Jezus' leven, noch zijn dood, noch zijn verrijzenis was bedoeld om de mensen te overrompelen met de grote macht van God. God is een kleine, verborgen, bijna onzichtbare God geworden.⁶

VERBORGEN ONDER ONS

In onze tijd, waarin zoveel nadruk ligt op zichtbaarheid, is het verborgen leven van Jezus erg belangrijk om te begrijpen wat het is, in de Geest te leven. Het verborgen leven van Jezus laat zien hoe onzichtbaar God bij ons aanwezig is. God is oneindig anders dan wij, en diezelfde God werd oneindig één met ons, onzichtbaar met ons verweven. Het moet ons vreugde geven en vrijmaken, te ervaren dat wij met anderen verweven zijn, één met anderen zijn, een deel van de mensheid. Wij zijn opgenomen in de schepping, verborgen tussen onze medemensen. Dat besef is de basis voor echte eenvoud. Wij moeten aardse mensen zijn. Wij zijn stof dat tot stof zal wederkeren. Zulke eenvoud is geen zelfverachting, maar juist een bevestiging van onszelf, we begrijpen beter hoe wij ingebed zijn in de schepping. Alles wat Jezus zegt en doet tijdens zijn openbaar leven moet gezien worden vanuit zijn leven, dat in de eerste plaats verweven is met het onze. Als Jezus sterft, is dat de uiterste consequentie van die verwevenheid. Hij leeft zo solidair met ons, dat je kunt zeggen dat hij meer mens is dan wie van ons ook. Omdat hij zo menselijk met ons verweven is, raken wij verweven met zijn goddelijk leven.⁵

AFDALEN MET JEZUS

Want u kent de liefde die onze Heer Jezus Christus u heeft betoond: omwille van u is Hij arm geworden, terwijl Hij rijk was, opdat u rijk zou worden door zijn armoede.

2Kor 8,9

Het is in het evangelie overduidelijk dat Jezus de afdalende weg gekozen heeft. Hij koos die weg niet eenmaal, maar telkens opnieuw. Op ieder kritisch moment van zijn leven zoekt Hij bewust de weg om-laag.⁹

DE WEG DIE JEZUS KIEST

Ik wil je schrijven over de liefde van God die in Jezus zichtbaar is geworden. Hoe is die liefde door Jezus zichtbaar gemaakt? In de afdalende weg. Dat is het grote mysterie van de menswording. God is afgedaald tot ons, mensen, om met ons mens te worden, en eenmaal onder ons is Hij afgedaald tot de totale armoede van een ter dood veroordeelde. Het valt niet mee die afdalende weg van Jezus van binnenuit echt aan te voelen en te begrijpen. Iedere vezel van ons wezen komt ertegen in opstand. We willen best even aandacht hebben voor arme mensen, maar afdalen tot een staat van armoede en arm worden met de armen, dat willen we niet. En toch is dat de weg die Jezus heeft gekozen om God te laten kennen.

In de eerste eeuw van het christendom bestond er al een hymne waarin die afdalende weg van Jezus werd bezongen. Paulus heeft die hymne opgenomen in zijn brief aan de Filippenzen, om de afdalende richting op de ladder van het leven aan zijn mensen aan te bevelen. Hij schrijft: jullie moeten met elkaar omgaan in de geest die ook Jezus bezielde:

Hij die bestond in goddelijke majesteit,
heeft zich niet willen vastklampen
aan de gelijkheid met God:
Hij heeft zich van zichzelf ontdaan

en het bestaan van een slaaf aangenomen.
Hij is aan de mensen gelijk geworden.
En als mens verschenen,
heeft Hij zich vernederd.
Hij werd gehoorzaam tot de dood,
tot de dood aan een kruis.

Je ziet hier heel duidelijk de weg van Gods liefde samengevat. Het is een weg die steeds verder afdaalt tot in de grootste armoede, de armoede van een misdadiger wiens leven hem wordt ontnomen. Je kunt je hier misschien afvragen of Jezus geen masochist is, die de ellende zoekt en daar bevrediging in vindt. Het tegendeel is waar. Het evangelie van Jezus is een evangelie van vrede en vreugde, niet van zelfverachting en zelfkwellen. De neerdalende weg van Jezus is de weg naar een nieuwe gemeenschap, waarin mensen gelukkig samen het leven kunnen beamen en vieren.

Hoe kan de afdalende weg van Jezus tot een nieuwe, liefdevolle gemeenschap leiden? Dat wil ik je graag proberen uit te leggen. Het is erg belangrijk dat je dat ook van binnenuit kunt gaan begrijpen, zodat ook in jou het verlangen kan groeien met Jezus de afdalende weg in te slaan.⁷

SAMEN AFDALEN

Alles in mij wil omhoog. Afdalen, samen met Jezus, gaat regelrecht in tegen mijn spontane neigingen, tegen de wensen van mijn sociale omgeving en tegen de cultuur waarin ik leef. Ik hoop zelfs nog dat ik waardering oogst voor mijn keuze om arm te worden met de armen in de Ark. Overal blijkt dat ik mij fundamenteel verzet tegen de kruisweg van Jezus, en vindingrijk ben in het vermijden van armoede, of die nu materieel, intellectueel of emotioneel is. Alleen Jezus, in wie Gods volheid woont, heeft zich in vrijheid geheel arm weten te maken.

Als ik werkelijk arm wil worden, moet ik dat samen met Jezus doen. Het is immers bijna onmogelijk. Maar 'bij God is niets onmogelijk' (Lc 1,37). Tenslotte is niet mijn armoede iets waard, maar alleen Gods armoede die zichtbaar wordt in mijn leven.

Dat klinkt onrealistisch, maar toen ik de mannen en vrouwen zag die hun verbond met Jezus en de armen bevestigden, zag ik dat die afdalende weg van Jezus echt tot de mogelijkheden behoort, en ook dat we die niet op ons eentje gaan, maar gezamenlijk, als 'Jezus'

lichaam'. Zelden heb ik zo direct ervaren wat het verschil is tussen individueel heldendom en gehoorzaamheid als groep. Als arm worden mijn eigen prestatie moet zijn, dan red ik dat nooit. Maar als mijn broeders en zusters mij meenemen op deze weg in gehoorzaamheid aan Jezus, dan ben ik blij en hoopvol.⁸

GOD EN DE WERELD

De wereld bevindt zich in de macht van de duivel. Sterker, de machten der duisternis beheersen de wereld. Het moet ons niet verbazen als we overal om ons heen menselijk lijden en menselijke pijn zien. Maar we moeten blij verrast zijn telkens als we zien dat niet de duivel maar God het laatste woord heeft. Door in de wereld binnen te gaan en de duivel tegemoet te treden met de volheid van zijn goedheid, heeft God voor ons de mogelijkheid geopend om in de wereld te leven, niet langer als slachtoffers, maar als vrije mensen, niet geleid door naïef optimisme maar door hoop.¹²

Zoveel immers heeft God van de wereld gehouden, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft geschonken, zodat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven bezit.

Joh 3,16

DEELHEBBEN AAN GODS LIEFDE

Jezus ziet het kwaad in deze wereld als een gebrek aan vertrouwen in Gods liefde. Hij laat zien dat wij voortdurend op onszelf terugvallen, meer op onszelf vertrouwen dan op God, meer tot eigenliefde dan tot godsliefde neigen. Zo blijven we in de duisternis. Wanneer we in het licht treden, kunnen we met grote vreugde en dankbaarheid erkennen dat al wat goed, mooi en waar is, van God komt en ons in liefde is aangeboden.

Jezus toont ons dat de ware liefde, de liefde die van God komt, geen onderscheid maakt tussen vrienden en vijanden, mensen die voor mij zijn en mensen die tegen mij zijn, mensen die mij bevoordelen en mensen die mij benadelen. God bemint alle mensen, goed of slecht, met dezelfde onvoorwaardelijke liefde. Die allesomvattende liefde biedt Jezus ons aan en Hij nodigt ons uit ze in ons leven zichtbaar te maken.

Wanneer onze liefde, net als Gods liefde, zowel vriend als vijand omvat, zijn we kinderen van God geworden en niet langer kinderen van de achterdocht, de jaloezie, het geweld, de oorlog en de dood. Onze liefde voor de vijand laat zien tot wie we werkelijk behoren. Zij toont ons ware huis. Jezus zegt het zo duidelijk: 'Bemin je vijanden, doe goed en leen uit zonder erop te rekenen iets terug te krijgen. Dan zal je loon groot zijn,

dan zul je kind zijn van de Allerhoogste, die immers ook goed is voor de ondankbaren en slechten.'

Hier zie je het: de liefde van God is een onvoorwaardelijke liefde en het is alleen die liefde die ons zonder geweld kan doen samenleven. Wanneer we weten dat God ons innig bemint en ons altijd zal blijven beminnen, wie we ook zijn en wat we ook doen, wordt het mogelijk niet méér van onze medemensen te verwachten dan ze ons kunnen schenken, hun edelmoedig te vergeven wanneer ze ons hebben beledigd, en hun vijandigheid altijd met liefde te beantwoorden. Zo maken we een nieuwe manier van menszijn zichtbaar, een nieuwe samenleving en een nieuwe manier om met onze wereldproblemen om te gaan.

Mevrouw Aquino begreep dat haat tegen president Marcos niet tot ware vrede op de Filippijnen kon leiden. Martin Luther King begreep dat haat tegen de blanken niet tot ware gelijkheid onder de burgers van de Verenigde Staten kon leiden. Gandhi begreep dat haat tegen de Engelsen geen echte onafhankelijkheid in India tot stand kon brengen. Een nieuwe wereld zonder moord en doodslag kan nooit de vrucht van

haat zijn. Het is de vrucht van de liefde van de hemelse Vader, 'die de zon laat opgaan over slechten en goeden en het laat regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen'. Het is de vrucht van Gods volmaakte liefde die wij, onvolmaakte mensen, in ons leven zichtbaar moeten maken, volgens de woorden van Jezus: 'Wees volmaakt, zoals uw Vader in de hemel volmaakt is.'

Telkens als we tegen de verwachtingen van de met kwaad vergeldende wereld in handelen door onze vijand lief te hebben, laten we iets zien van de volmaakte liefde van God, die alle mensen als kinderen van één Vader wil samenbrengen. Telkens als we elkaar vergeven in plaats van te lijf gaan, elkaar zegenen in plaats van vervloeken, elkaars wonden verzorgen in plaats van dieper maken, elkaar bemoedigen in plaats van ontmoedigen, elkaar hoop geven in plaats van tot wanhoop drijven, elkaar omhelzen in plaats van bestoken, elkaar begroeten in plaats van negeren, elkaar danken in plaats van belasteren – kortom, telkens als we kiezen vóór elkaar in plaats van tegen elkaar, maken we Gods onvoorwaardelijke liefde zichtbaar,

verminderen we het geweld en werken we aan het tot stand komen van een nieuwe gemeenschap.¹⁰

De wereld is pas slecht, als wij mensen er de slaaf van worden.¹¹